

איפשר את ההחלטה. אך גם הצבעה זו נכעה מחשבוני אינטרסנטי פשוט, כמו כימעת כל ההצבעות של השרים במהלך השנה. לוי חש — בצדק — כי המילחמה נמאסה על כל שכבות הציבור, וגם על השכבות הקרובות לו. לכן היה מוכן להיראות לרגע „מתון“. הוא תיקן את עצמו במהרה, פן תרבע בו תווית של יונה. שרון ציפה לזעזוע לאומני, שיעלה אותו לפיסגה. לוי ציפה למשבר כלכלי, שיעשה למענו את המלאכה. יתכן כי המעשים והמחללים של תשמ"ה, כייחוד בשטח הכלכלי ובזירת המאבק בגזענות — יקבעו את סיבוייהם.

● מודעי: 90% כישורים?

אחת הרמויות המעניינות של השנה, שהתקרה לתואר אישה השנה, היתה גם אחת הרמויות המיסטריות והתימיות הנויות ביותר: שרה-אוצר יצחק מודעי.

כמשך שנים ריננו מאחורי גבו של מודעי שאינו יציב בנפשו, ויריביו אף ייחסו לו מחלת-נפש. מודעי עצמו תרם לשמועות אלה על-ידי השמעת הצהרות מאולתרות, שנראו כ„שליפות מן המותן“, ושללא היה הגיון רב בהשמעתן. הן לא הועילו למדיניותו של מודעי, וגם לא לו עצמו.

אך במהלך השנה עלו מניותיו של מודעי. אמנם, כאשר קיבל לידו את התפקיד של שרה-אוצר, התברר שבניגוד להצהרותיו לא היתה בידו תוכנית כלשהי. חודשים ארוכים ויקרים חלפו בניגזאגים כלכליים חסרי-תכלית. אך לכסוף, בהתייעצות הרוקה עם ראשי-הממשלה, פירסם מודעי תוכנית, שיעקרה הורדה דראסטית של רמת-המחיה של ציבור השכירים. התוכנית עוררה ביקורת קשה, הן בשל מה שיש בה, הן בשל מה שאין בה. אך הציבור חש שתוכנית רעה טובה מחוסר-תוכנית, ועקב כסימפאטיה גוברת אחרי מעשיו של מודעי, שדבק בתוכניתו, היה מוכן להסתכן באי-פופולריות והראה סימני מנהיגות של ממש.

האיש שריבר אל האנשים במירקע הטלוויזיה נראה להם רציני. הוא לא השתמש בחינונים הקטנים של הפוליטיקאים, לא התחנף והיה מודע — כך נדמה — לכובד אחריותו. מי שצחק פעם, כאשר אמר מודעי שיש לו „90% כישורים“ לתפקיד שרה-אוצר, צחק השנה פחות על כישוריו.

מידת ההצלחה של התוכנית היתה עדיין מוטלת, בסוף תשמ"ה, בספק. הרבר יתגלה רק במהלך תשמ"ו. ברור כי אין בה תרופה אמיתית לחולי הכלכלה הישראלית, שמקורם מריני וחברתי. אך היא יכולה — אולי — לבלום את ההירדרדות הרת-האטון, שהת' כטאה באינפלציה הדרוהרת ובפער המתרחב במאזן-התשלומים של המדינה.

במפתיע, היתה למודעי הצלחה בשטח אחר, שהעסיק את הציבור השנה — הן ככדיהה מתמשכת, הן כמקור לא-אכזב לרכילות פוליטית.

המיפלגה הליברלית אינה מיפלגה ואינה ליברלית. זוהי אגודה מיקצועית של פוליטיקאים, שלאיש מהם אין שרשים כלשהם בציבור. הם יושבים ליד סיריה-בשר של הליכוד, המעמיד לרשותם שפע של כיבורים, מישרות והטבות כלכליות מכל הסוגים.

המיפלגה הליברלית התייצבה בבחירות בפעם האחרונה ב' 1961. במשך 24 שנים, שבהן חיה על חסדי הוולת, השתנתה מפתח-הארץ ללא-הכר, והתחלפו גם כל ראשי המפלגה. ב' 1961 היתה זאת מיפלגה יונית, ומנית-מתונה, שממנה לא נותר ב' 1985 דבר.

זוהי תופעה ישראלית ייחודית — מיפלגה ללא אידאולוגיה, ללא מצע או עקרונות, ללא בחרים. ללא חברים, החיה באושר ובעושר על-חשבון הבוחרים של חרות, הכספים של מימון המיפלגות וההטבות הכרוכות בכישיתה כממשלה. כמה מראשי המיפלגה ניקנו, כימעת בגלוי, על-ידי איליהון שונים, לקידום האינטרסים שלהם.

מאסר-עולם: מנחם בגין יוצא מביתו. בפעם היחידה השנה, אל טקס אוכרה לזכר אשתו

מדי פעם ריווח מישוהו על שיפור במצבו. אך רק פעם אחת יצא בגין השנה מכלא-העצמי, כשהלך להשתתף באוכרה לאשתו. הוא לא יצא כאשר ניסתה נכדתו, מירב בגין, להתאכר, ושככה במצב קשה בבית-החולים.

זהות יורשיו בזירה הציבורית, מיצחק שמיר ועד מאיר כהנא, גרמה לרבים השנה להתגעגע לבגין. ולא רק מפני ששש שנות שילטונו היו ליברליות יותר — כזירה הפנימית — אף משנת השילטון של האחדות-הלאומית. בגין רגל ליחס הוגן-חסית כלפי האזרחים הערביים במדינה, לא חלם לאסור מיפגשי-שלום עם אש"ף, התנגד בתוקף להעלאת אחודה-חסימה והקפיד על סידרי-מינהל דמוקרטיים ועל שמירת מדינת-החוק.

ומעל לכל: כל עוד היה הוא „מלך ישראל“ — הרמות האבהית שאפשר היה לציבור הפרימיטיבי להרע לו ולשאתו על כפיים — הוא איבטח את האגף הימני של המישטר הדמוקרטי. ירדתו מן הבימה שיחררה המונים אלה, שחיפשו להם מלכים אחרים — בנייהם גזענים פרוצים, נאצים יהודיים ושונאים מושבעים ומוצהרים של הדמוקרטיה.

רבים מן הסממנים המכוערים, שדבקו השנה בליכוד, לא היו אפשריים כל עוד שמר בגין על רמה מסוימת, מנע פילוגים והקריז הוגנות אישית.

במשך כל השנה התרוצצו שרי מיפלגה זו — ג'רדעון פת, אברהם שריר ומזשה נסים — וניסו להפיל את מודעי. היה נדמה שהצליחו. משרתם היתה צניית לחלוטין: למסור את שרידי המיפלגה כשלל בידי חרות, תמורת הבטחת עתידם האישי כמיפלגה „המאוחדת“.

ברגע האחרון הפך מודעי את הקערה על פיה. הוא השתלט על המיפלגה לגמרי, ואיים להדיח את כל יריביו. האיחוד עם חרות נדחה. מודעי הבטיח לעצמו חופש-פעולה — כשהוא פויל בעין ימין אל איחוד עם חרות, כדי לתפוס עמדת-מפתח מרכזית כמיפלגה המאוחדת, ובעין שמאל לעבר המערך, שעם ראשו פעל כשיתוף-פעולה הרוק בשטח הכלכלי.

● בגין: מאסר-עולם

רחוק מן המתרחש בליכוד היה האיש שהקים את תנועת החרות, וששלת בה שילטון ללא-מצרים במשך שנות-דור.

מנחם בגין נשאר אישה-מיסטרין של תשמ"ה — המתבודד ברחוב צמח בירושלים, בבית שהשקיף על הנוף שבו שכנה כעבר די-ריאטי, ששמה רובץ על דר-רחיו ככתם שחור.

היה יסוד ספרותי בגורלו של בגין. היו שאמרו שהוא דן את עצמו למאסר-עולם, בעיקבות מילחמת-הלבנון הנוראה, הטבח בצברה ושאתילא ורצח אמיל גרינצווייג בשערי מישדר ראש-הממשלה. היו שהישו אותו לגיבור של טרגדיה יוונית. היו שהשתמשו בלשון יכשה יותר, ודבקו בדיאגנוזה של ריכאון פסיכטי, שסיביותו טבועות במיכהו הנפשי.

● רבין: לימין שור!

מול ליכוד שסוע זה, שהופעל כימעת בילעדית על-ידי האינטרסים הסותרים של מנהיגיו, עמר המערך, שמצבו לא היה שונה בהרבה.

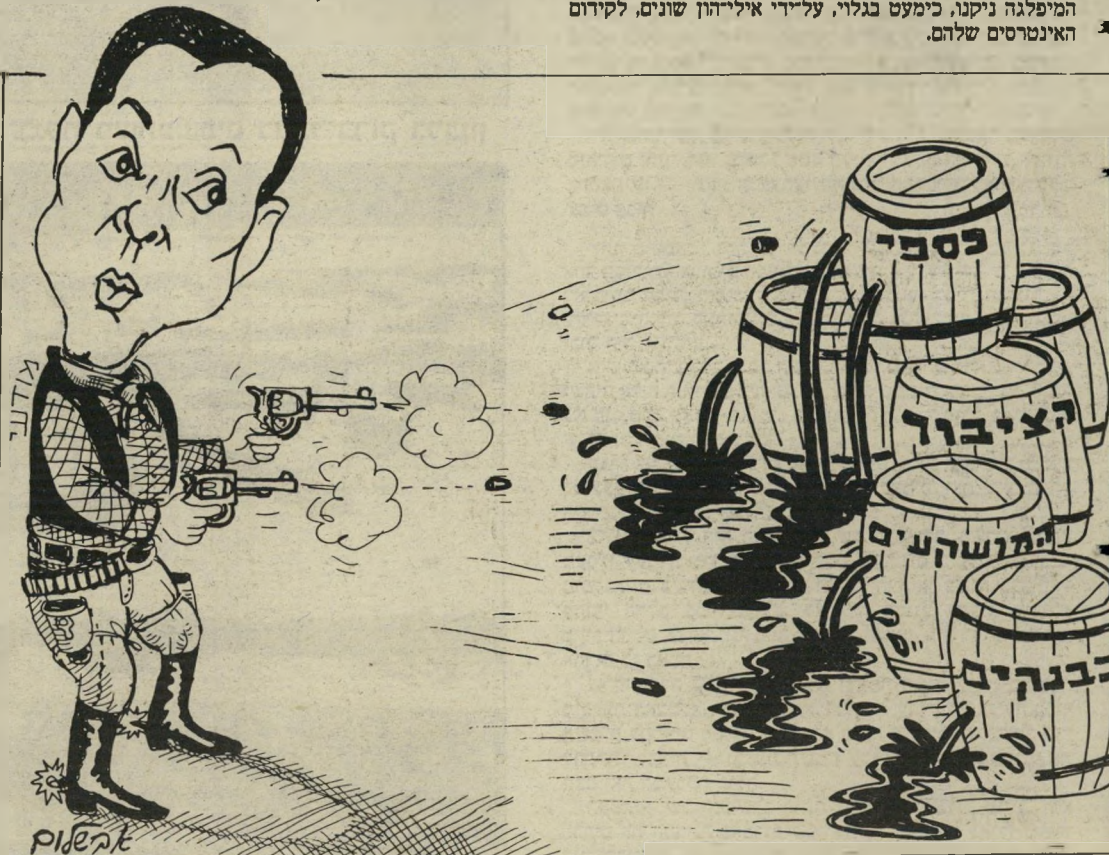
גם מיפלגת-העבודה חיתה את חייה בצל הרוטאציה. וגם התנהגות מנהיגיה ביטאה את יחסם לחרב זו, שהיתה תלויה מעל לראש הממשלה.

האיש העיקרי ביותר היה **יצחק רבין**, אישה-השנה תשל"ה.

הוא היה רחוק מאוד מן התואר של אישה-השנה תשמ"ה. חשבונו של רבין היה פשוט ומובן בנקל. הוא לא נלאה ממילחמתו רבת-השנים בשימרון פרס, שהפכה כימעת לחלק מאישיותו. האמונה שפרס (החתרן הבלתי-נלאה) הוא שגרם לכישלון כהונתו כראש-הממשלה דירבנה אותו גם בשנה זו לעשות את הכל כדי להדיח את פרס בבוא העת ולתפוס כעצמו את המקום המגיע לו, לדעתו. בראשות המיפלגה, הממשלה והמדינה. לשם כך זקוק רבין לרוטאציה. אם תתכצע הרוטאציה, יודח פרס מראשות-הממשלה ויאלץ להסתפק בתפקיד שרה-אוצר, שהוא תפקיד זוטר בממשלת-ישראל. ואילו רבין יישאר בתפקיד שרה-ביטחון, שהוא תפקיד בכיר מאוד, מס' 2 בממשלה אחרי ראש-הממשלה. במצב כזה לא יקשה עליו, לדעתו, להתמודד על המנהיגות במיפלגה ולנצח.

בניגוד ללידיו שרון, שהוא גנרל טאקטי, רבין הוא גנרל אסטרטגי. אין הוא רואה רק את המטרה המיידית — לשמור על שלמות הממשלה ועל הסכס-הרוטאציה, כדי להדיח את פרס. הוא רואה גם מעבר לכך את הצרכים של מחר. כדי להתקבל בממשלה על-ידי רוב הציבור, הוא צריך למצוא חן גם בעיני הציבור הימני. במציאות של ישראל פירוש הרבר לתפוס עמדה ימינה מן המרכז, בצד הניצי של הקשת.

כבר במהלך מילחמת-הלבנון בלט רבין בקירבתו לשרון. הוא הצטלם עימו בהפגנות ויעץ לו להק את המצור על בירות על-ידי ניתוק אספקת המים והחשמל — צעדים שעוררו זעקה בינלאומית ובוטלו כחופזה. עם כניסתו אל מישדר הביטחון לא הסתפק בהרפת שבתים מפלגים על קודמו, **מזשה ארנב**, שהיה שרי-ביטחון בלתי-מוצלח לכל הריעות; אלא גם ירש את תפיסתו לגבי המשך המילחמה בלבנון כאמצעים אחרים. כך התממהה הנסיגה (בשלבים), ועלתה ב' 50 הרוגים נוספים. משום כך גם נשארה מעורבות ישראל בארץ-הארזים, בצורת כוחה-שכירים הנקרא בשם המפואר, „צבא-דרוס-לבנון“. רבין עורר שערוריה בינלאומית כאשר קרא לחיילים הצרפתים

תוכנית כלכלית או יריות מן המותן: שרה-אוצר יצחק מודעי משמיע הצהרות מבהילות